

*Fra forventning til
virkelighet,
forventningsgapet i
kommunal sektor*

Kommunedirektør
Robert Pettersen

Nå er det alvor

[Det er overskriften på brevet KS har sendt til Stortinget.](#)

Et samlet hovedstyre i KS er svært bekymret over situasjonen i norske kommuner og om forståelsen for hva som nå skjer har nådd landets nasjonale politikere.

Det handler om kommuner som ikke får endene til å møtes, og at stadig flere havner på Robek.

I brevet står det blant annet:

«Det er urovekkende å se kontrasten mellom virkelighetsforståelsen i stortingsalen og landets kommunestyrer. I Stortinget skryter flertallet av et historisk godt kommuneopplegg. Ute hos lokal-politikerne er det svært krevende. Hvis regjeringen og Stortinget ikke kan eller vil gi mer penger enn de gjør, så må de gjøre noe annet for å løse utfordringene kommunene kjenner på. Vi kan ikke fortsette i samme sporet. Det går ikke lenger.»

2007

- Terra – tap 222 mill. kr (opererte med marginale driftsmarginer).
- Ordfører Geir Waage: «Rana kommune skal ikke på Robek».

2011

- Vesentlig høyere ressursbruk enn sammenlignbare kommuner .
- Det langsiktige omstillingsløpet starter

2014

- Omstillingsoppgaven vokser – 128 mill. kr i perioden 2015 - 2018

2015

- KØB med handlingsregler introduseres i budsjettprosessen

2016

- Perspektivanalyse

2017

- Nytt skolestrukturvedtak – med rammer satt i budsjett/økonomiplan basert på KØB-kommunikasjon

2020

- 2020- 2022: Samfunnsperspektiv /langsiktige utfordringer inn i perpektivanalyse og kommuneplanens handlingsdel i økonomiplan 2019-2022. Første klimabudsjett i 2021.

2023

- Kommunalt bidrag på over 1 000 mill. kr til statlig infrastruktur
- Har i perioden 2011 - 2023 omstilt for 340 mill. kr

Nord-Norges store utfordringer

«Økonomi- og demografiparadokset»

(Professor Kjell Arne Røvik)

«Generasjonsbalansen er ødelagt, og særlig i den norske periferien. Antall eldre eksploderer de neste 20 årene og setter hele velferdsstaten i spill»

(Professor Victor Normann, leder av regjeringens demografiutvalg 2020)

«Politikere overbyr hverandre med løfter om ressurser til tjenesten, økte standarder, flere rettigheter og bedre kvalitet. De snakker sjelden om begrensninger og måtehold i tjenestene»

(Helsepersonellkommisjonen 2023)

«Små og usentrale kommuner har jevnt over større utfordringer på flere områder enn større og mer sentrale kommuner»

(NOU 2023:9 Generalistkommunesystemet)

Hva skjer i Skole-Norge?

Fra 2014 til 2024 økte antall skoleelever i Norge med 21 700

I samme periode ble 195 skoler lagt ned

Fra 2024 til 2034 vil antall skoleelever gå ned med 70 000

Et forsiktig anslag er at antall skolenedleggelse i denne perioden vil være på minimum 300

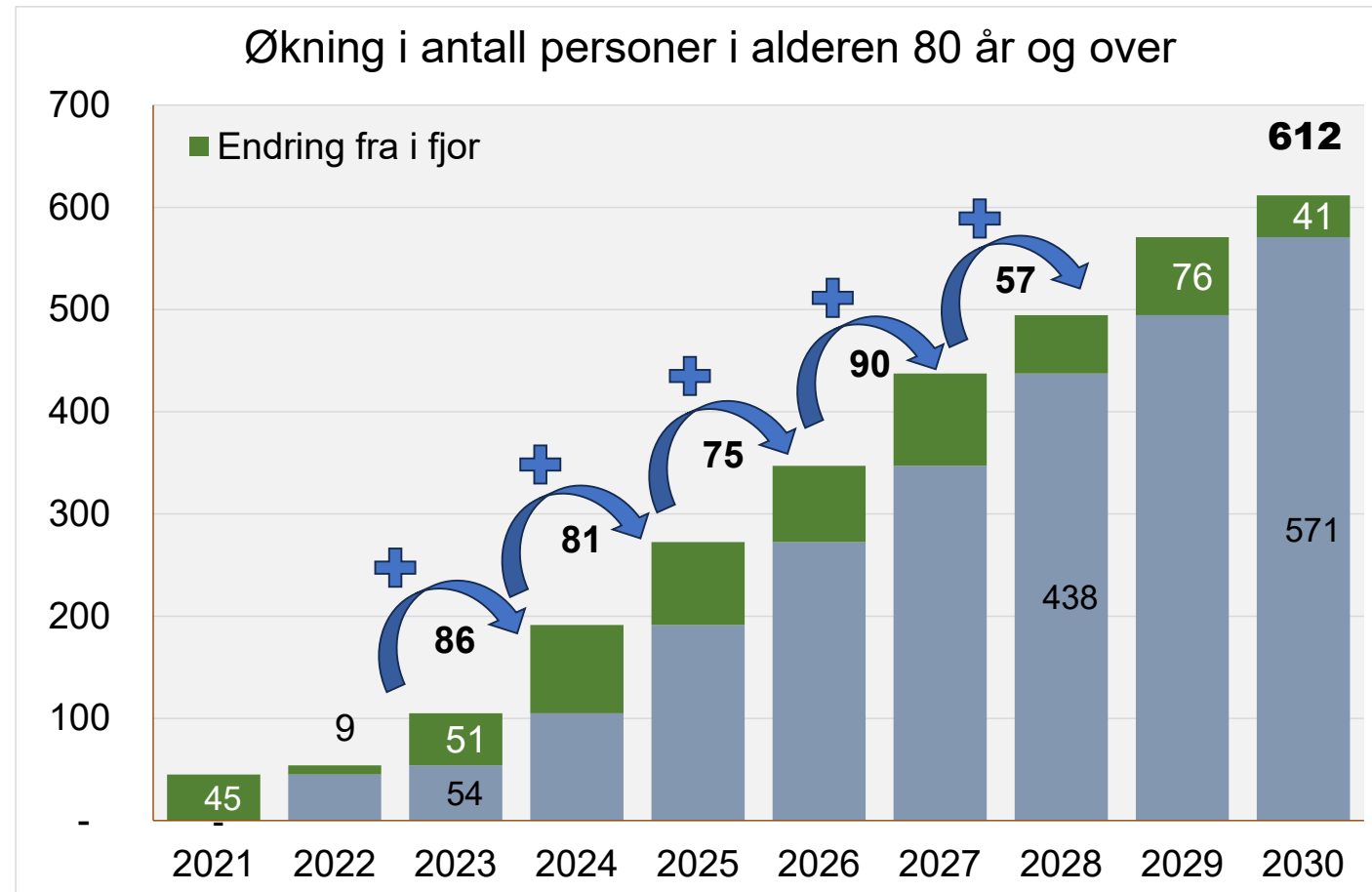
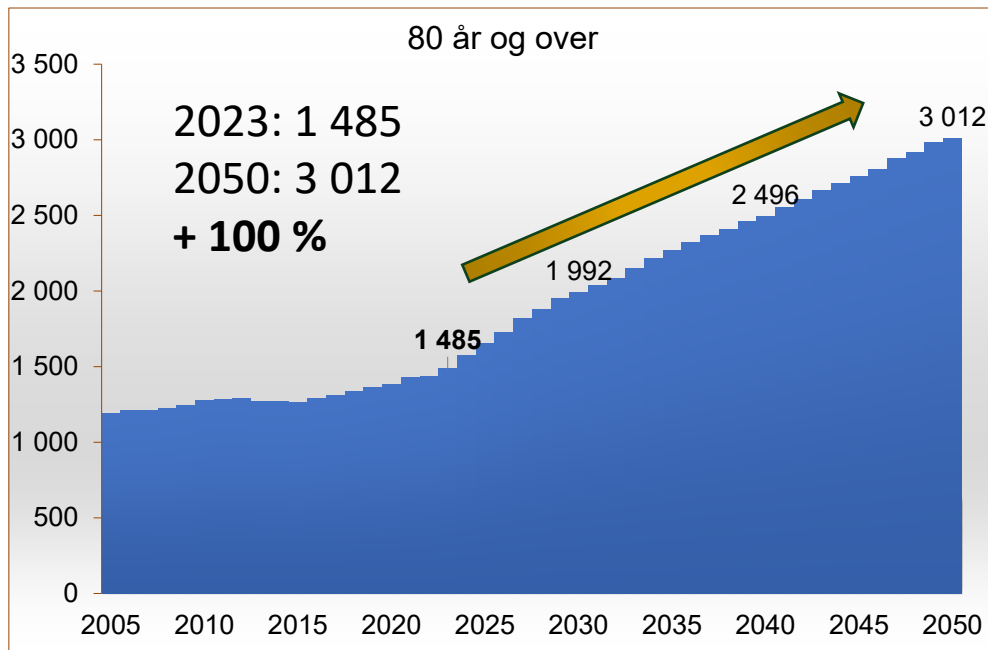

 Kilde: SSBs hovedalternativ

https://www.vg.no/i/qPQ9qO?utm_source=iosapp&utm_medium=share

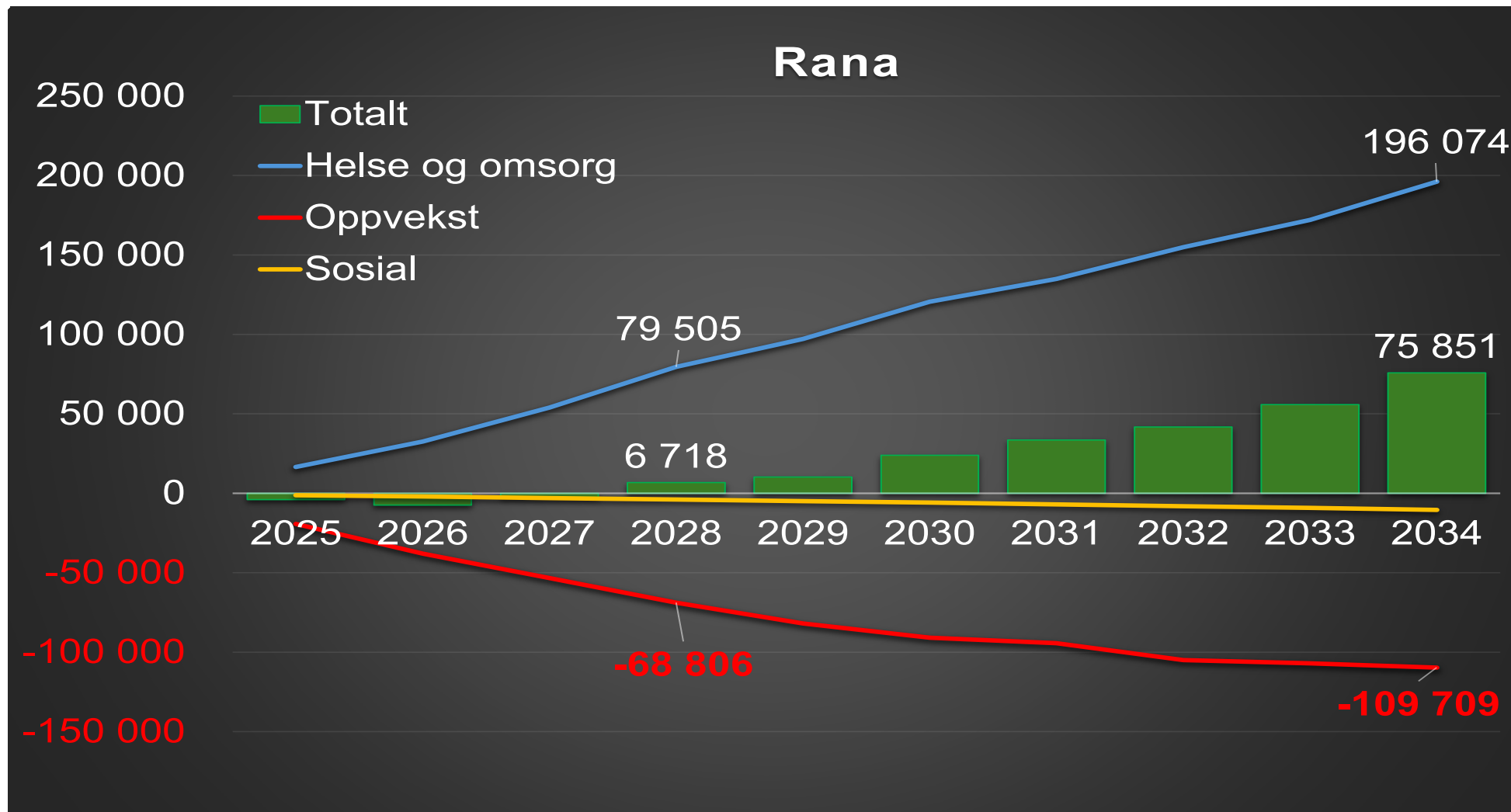
Økning i antall personer 80 år og over

- 2005 - 2023: + 297 personer (19 år)
- **2024 – 2028: + 400 (5 år)**

-
- Inntektssystemet gir **NETTO** utjevning
 - Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = **Rammeoverføringen fra staten**
 - Staten forutsetter at kommunen **flytter krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg.
 - **En stor utfordring for store deler av kommune-Norge**
-

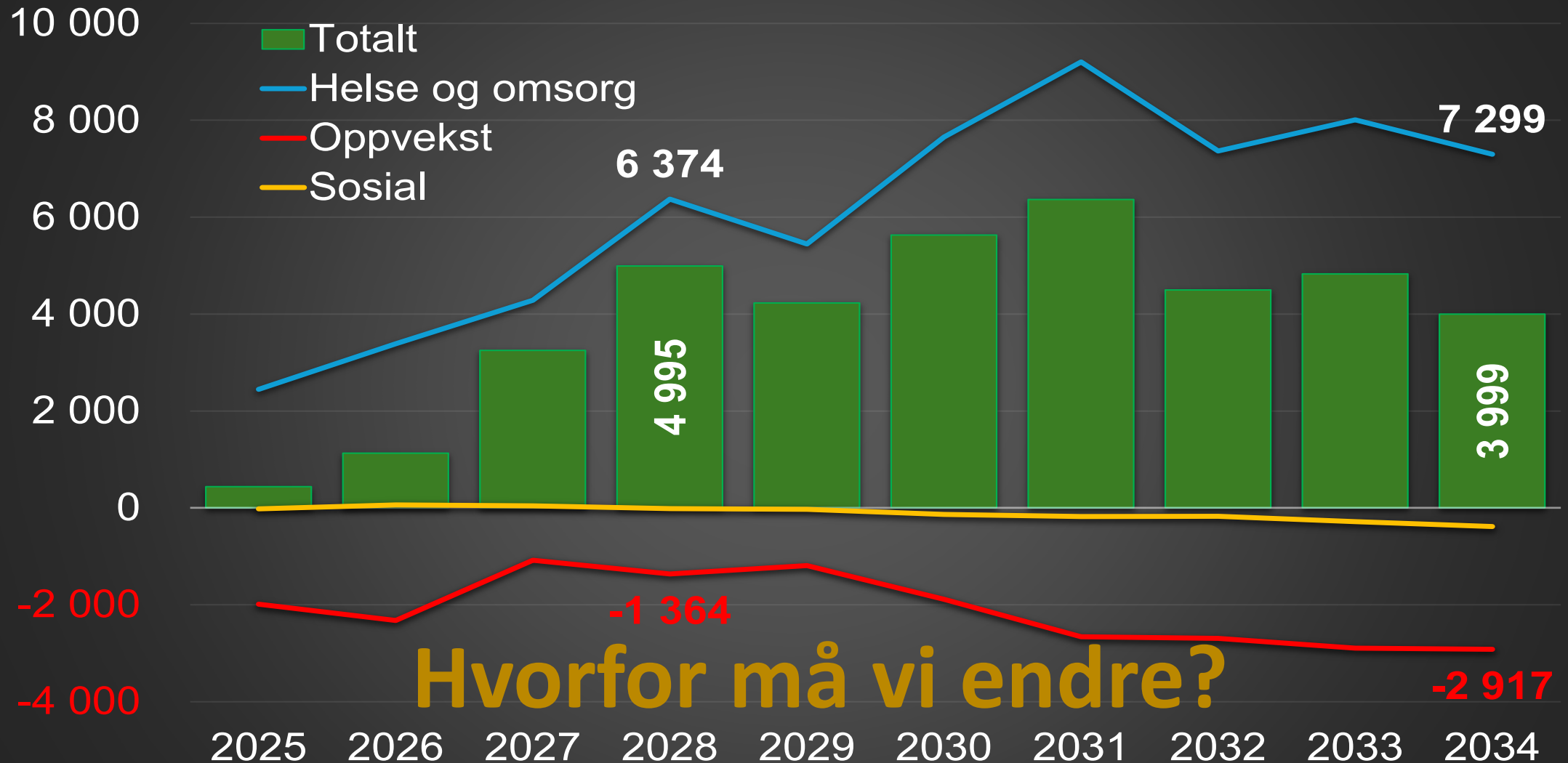
Endring utgiftsbehov 2025 - 2034 (KS/SSB)

Hvorfor må vi endre?

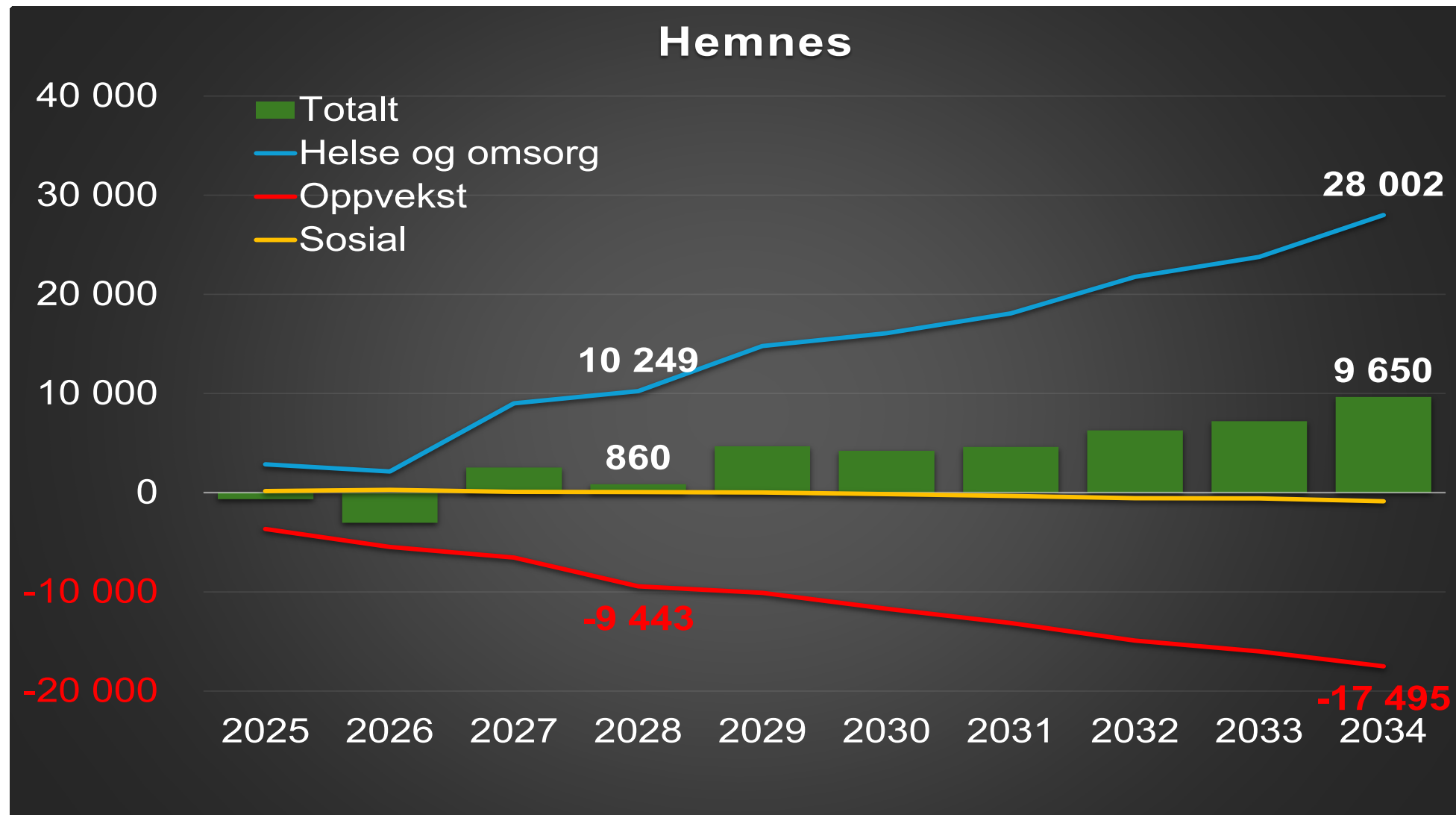
Endring utgiftsbehov 2025 - 2034 (KS/SSB)

Hattfjelldal

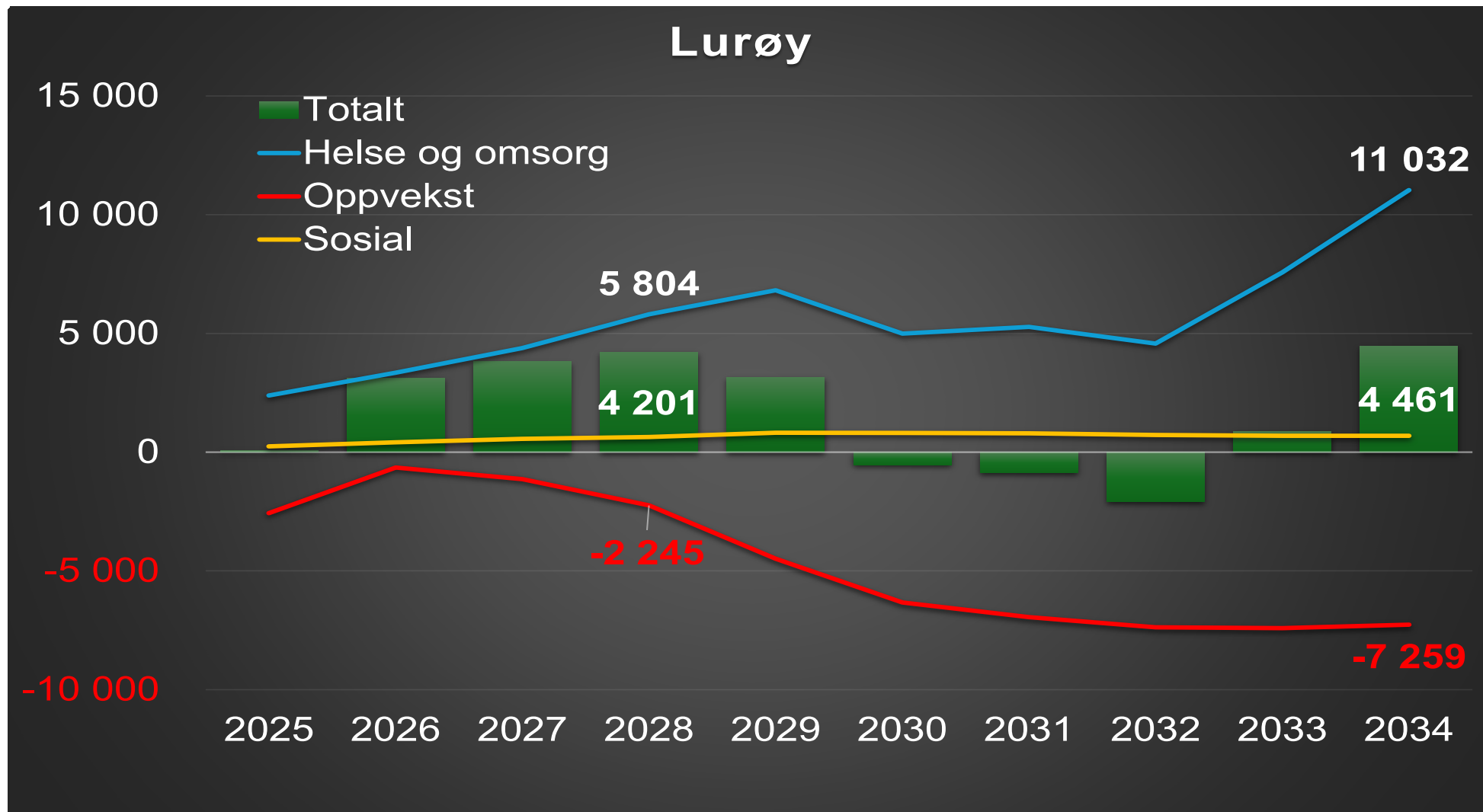
Hvorfor må vi endre?

Endring utgiftsbehov 2025 - 2034 (KS/SSB)

Hvorfor må vi endre?

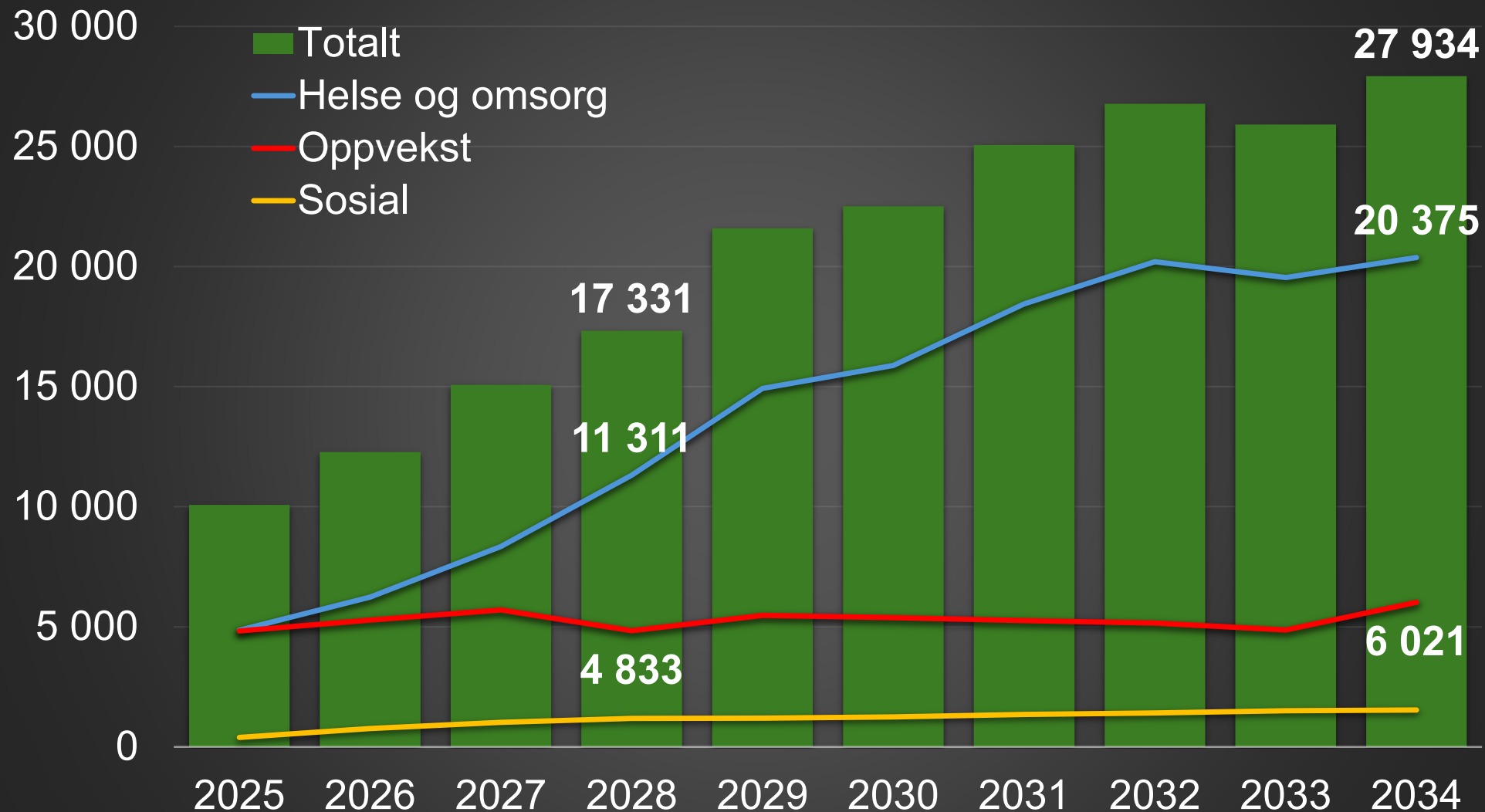
Endring utgiftsbehov 2025 - 2034 (KS/SSB)

Hvorfor må vi endre?

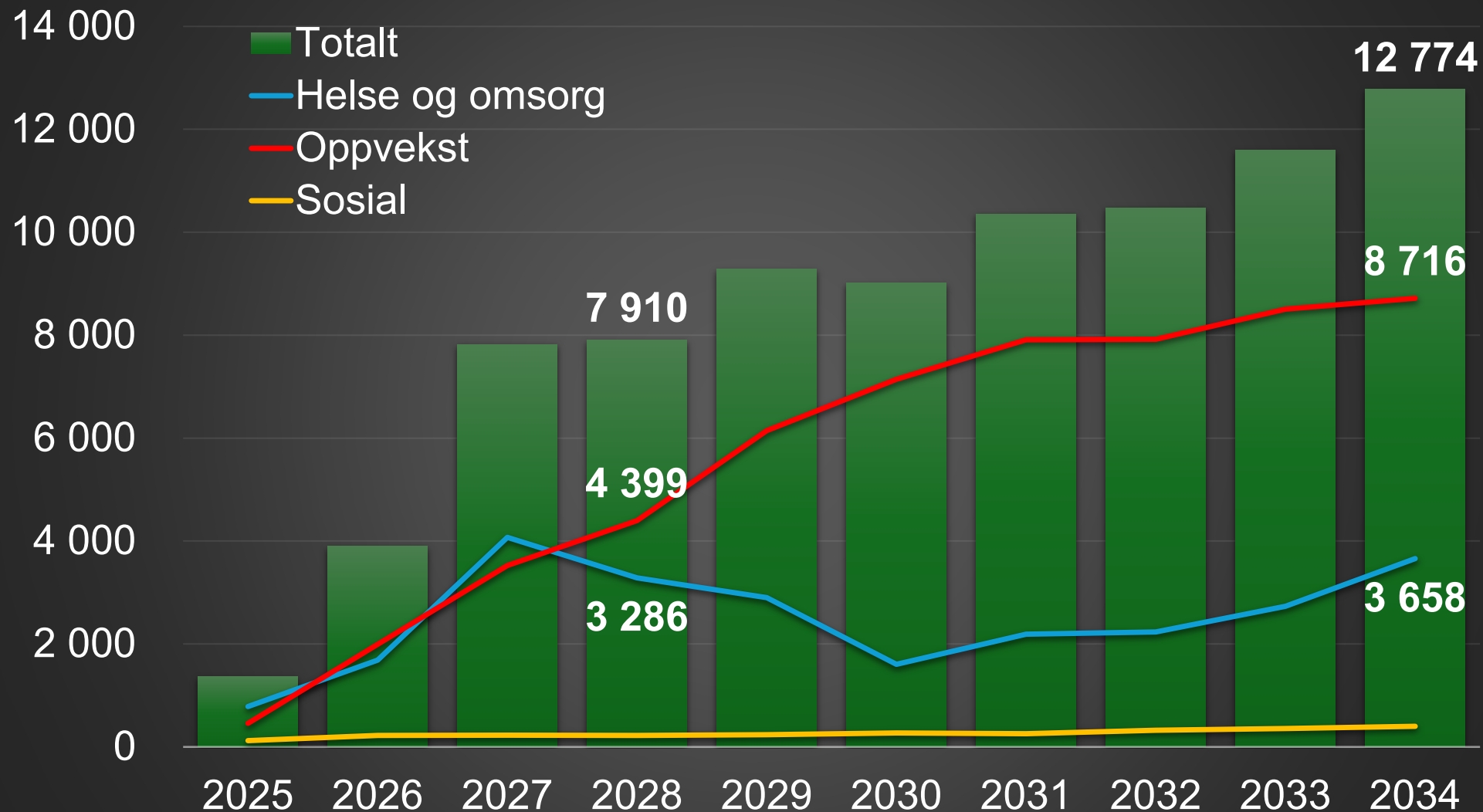
Endring utgiftsbehov 2025 - 2034 (KS/SSB)

Nesna

Endring utgiftsbehov 2025 - 2034 (KS/SSB)

Træna

Forutsetninger og innretning

- **Rana kommune skal fortsette å levere gode tjenester**
 - på rett nivå til rett tid.
 - Vi må ha mot til å endre - å fortsette som før er ikke et alternativ.
 - For å lykkes må vi tenke nytt og digitalisere alt som kan digitaliseres.
 - Vi må ta i bruk kunstig intelligens, ny teknologi og ha en effektiv struktur for å optimalisere tjenestene og oppnå gevinstrealisering.
 - Kommunens kjernetjenester prioriteres
 - **Helse og mestring må styrkes – men dekningsgraden må ned**
-

KØB-modellen bidrar til gode beslutninger og langsiktig styring

- **Gjør økonomisk informasjon forståelig**
- **Langsiktig styring gir handlingsrom til politiske veivalg**
- **Gir forutsigbare kommunale tjenester**
- **Styrker kommunens samfunnsrolle**

DISPOSISJONS-
FONDET

KOMMUNENS
NETTO
DRIFTSRESULTAT

GJELDS-
GRADEN

Suksessfaktorer

- ✓ **Kommunikasjon! Kommunikasjon! Kommunikasjon!**
- ✓ **Holdninger og kultur**
- ✓ **Kontinuitet – impuls kontroll**
- ✓ **Felles ståsted – enige om hvordan verden ser ut**
- ✓ **Etablerte møtepunkter**
- ✓ **Langsiktighet – spesielt investeringer**
- ✓ **HAR prioritet**
 - **Ledelsen går i front – både politisk ledelse og administrativ ledelse**

Winston Churchill
1874 - 1965

*«It is not enough that
we do our best;
Sometime we have to
do what's required»*

